Государственная библиотека СССР

ХИМИЧЕСКИ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ СИХХА ДЕГIАЙОАЛАЯР — ЮРТБОАХАМА ПРОИЗВОДСТВО АЙЯРА А ХАЛКЪА ТОРО ЛАКХЪЯРА А ЛОАРХIАМЕРА ХЬАЛ

9-ча декабре 1963 шера КПСС ЦК Пленуме новкъоста Н. С. Хрущева яь доклад

Коммунистически парте, советски халкъо, йоах новкъоста Н. С. Хрущева, дерригIа а тIагIерггта а кхоачашъо XXII-ча съезда решенеш, вай партийни программа. Шозза дага доагIача тайпара, съезда решенешка а, Программа тIа а белгалдаьккхад, партех халкъен керттера экономически деххар коммунизма материально-технически база хьалеча хIитар. Вай парте па хувцаш хьалхе лелалю, революци котьяьнначул тIехьагIа боахам, экономика хьалъяр — коммунизм бахьан долаш лоаттабеча къовсама керттера дакъа да, яхача ленински указ-нешца.

Укх тIехьхарча нтт шера 2,7-зза дегIаенай Советски Союза промышленносста валонн продуцин. Шозза хIана енна яьнна лакхенний къахьегама овсарле.

Дикка доккхий толамаш дахад юрта боахаме а. Соахка 1953 шерачул дуккагIа йIнад: ялат — 1,8-зза, дулх — 2,4-зза, шура — 2,7-зза, фуаш — 3,2-зза, шекара свежла—шозза хIана йIнаш аьнна, боамби — 12 процент.

Ер шу, Н. С. Хрущева, Iалъмате аьттув боанаш хиннад климатически хьалашка диллача. Бирсача Iано, хIаьта цул тIехьагIа тIоаггIа эттача йоккъало зе дир мехка лоарХIамегIарча юртбоахама районашта, хьувкъам соохкарчул лохагIа йоккъахь. Цу районашкахь дегIаенан текгараш тIа гурахьа дIадийна хинна ялаташ дайра.

Укх шера 1953 шерачул 836 миллион пунт ялат дуккагIа кийчдаьдале а, укх шера ялат, керттера тIа дакъе йIа тоъаш дац вайшиа. Цхьаьдона дакъа ялат доазол цехьара ца йIцача ялаимар практильство. Из фу делга да ,хьалхатIа дерригта чуэшаш дола ялат кIезигатIа хинна доллашехьа а вай воаш йIа ма доккарий ялат, хIаьта хIанз йийу, яха уйлаш йолаш бола йах а нийсбенна хиннаб.

Фу ала мегаргда цу тайпарча нахага? Нагахьа санна баха нах йлатийца Iалашбара тIулакха, Сталина, Молотова метод лелайна, укх шера а дохха йиш хугьыр доазол дехьа ялат. Укх тайпара яр из метод: ялат доазол дехьа дIа а кхуьхьйташ дийккад, хIаьта цхьацца йолаш а тоъаш дац вайшиа. Цу тайпара доакъоех цаI я хиннача промышленность.

Доклада тIа белгалду, пачча-хьалкхенго продукташ, кIаьстера а хьайбай продукташ, кийчъара структура тIоаггIа хувцаенна хилар. 1953 шера а цул хьалхарчу а паччахьалкхенго нийьна продуктай диккад дохкка дакъа колхозхошца нисвелла бохкамера хьамчтела продуктай котах дар. ДIадахаца шера паччахьалкхенго нийеча продукташта юкъе колхозашеи совхозашеи лаьца дакъа хилар: дулха — 86 процент, шурийна— 95 процент, фуашта — 70 процент гаргга.

Парте къаьстта тIоаггIа йоаккъо ебкома, йоах дIаоз докладчикко, производства экономически эффективность лаккхъяр. Шерра ниКъ цIаьхха а КПСС ЦК Пленуме новкъоста Н. С. Хрущева яь доклад

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕ ГРДАЛО

Свет Арадувл 1923 шера дена

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Iалгlай ебкома, Нохч-Iалгlай АССР Лаккхьарча Советех Министрий Советех орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 118 (2847). Ера, 12 декабрь, 1963 шу. Мах 2 кеп.

ЛЕРТТIА IАНГАРА ДАХА ХЬАЙБАШ

КПСС Центральни Комитета Пленум хьаелларча денна керлача толамашца нийса бахар Нохч-Iалгlайчен берriга кхъьегамхой. Пленума сийна яьржача социалистически яхье низи хьинарг па яхдеш кхъьийгад вай хьайбаш леладелраша а.

Iана лерттIа кийчо яьча, болх кхетамца вIашIехьбаккхъача, паччахьалкхенга шура йохкара план толамца кхоачашъе йиш йолта хьагойтад дуккхача фермаша, колхозаша, совхозаша, вай маикаша. Цудухьа дог тIоаложкхийн да дикагIьарча карагIдьнираш.

Семилетка пхеларIча шера кхъьстта дика кхъьхийгад Новжай-Юрта района хьайбаш леладелраша. Дуккхача колхозаша, фермаша тIехкхоачашъа, шозза социалистически декхараш. Чурча торонех бинза пайда а эцаш болх вIашIехьбаьккхъача Iай а шура кIезиг ца яйийта йиш йолта кхъьгта хьагойтар укх шера план хаиза хьаккха кхоачашъьша «Назранвоский» совхоза Ахьти-Юртарча отделене шурий ферма хьайбаш леладелраша. Шена а дIайха а да цу ферма деттта доахан чудоахха кхийна. Фермана кхоле дIадоал йолаш 4100 тонн силос, планах йоагIачул дукхагIа кийчъьяьл уххаза йол а. Болх бе йолаялийтай электричества доахан детта установка. Цудухьа деттара да массара доала тIетталу шурца а.

Iан замалахь а шозза хьоккхаш лох па деш кхъьхеташ ба Наурски производственни управленне «Терский» яхача совхоза № 3 йолча шурий ферма хьайбаш леладелраш а. Хlара кхоайбаш ма-тагара ухххаза хIанале а 2600 — 2700 килограмм шура яьккхай.

Уж дакъаза толамаш даха вIашIехьдоал болх кхетамца вIашIехьбаккхарах, доахан дика кхабарах, уж чудоахха кхийш хаинахьа а лаьрхIа а тоалаь хIаларах. Хьалха латтача фермдика тIоаггIа терко ю хьайбаш леладелраша юкъе шерра социалистически яхь йоаржажа. Хан-хаинахьа итогаш юоржаша бабча бабча. Хьалха латтарарг опат дIайоаржажаю, из балха юкъе кхуук, наха юкъе политико-массови болх бу.

Хьалха латтача фермай опыто цIаьхха а цIаьхха а хьагойт колхозийн совхозийн хьайбаш леладелрий семилетка пхеларIча шера план кхоачашъе ерриге торонш йолга.

Цхьабакъда, цхьадолча доахамашка Iана лерттIа кийчо ца ярах, кхом болаш доаккъар ца делаларах, доахан чудоахха кхийш хаинахьа тоа ца даррах наьха санна кIезиг ьайбаш шура. Дукха тIехьадусаш дола дакъа да шура луча доахана боаханн. Паччахьалкхенга шура йоккъара планаш массеех шера вIашIта кхоачашъьяьл республикно. Укх шера 10 бетта ерриг яьккха шура соахка цу хана яьккхачунца нийсйича 8 процент кIезигатIа я. Шура яккхара къаьстта тIоаггIа тIехьаюс Грозненски, Урус-Мартана, Наурски производственни управленеш. Колхозаштеи совхозаштеи доккхий эеташ худ — доахан доарах, е доахан Iалор дисарах, Iана эсала кийчо яьй дуккхача боахамашка. Масала, детта доахан чудоахха кхийш бIеха, шийла да Шаьла производственни управленне «Джалка» яхача совхоза 6-ча отделене. Цу тайпара хьал да 2-ча отделене а. Шекар доакъа завод гаьна еце а укхаза хIана а шортта барда, жом бац. Доахан кхабара рацион оттаьяьш. Цудухьа, доахангара йоаккха шу детта кIезигIу.

Нысарен производственни управленне «Октября 40 шу» яхача совхоза дукхагIа дола детта доахан — 626 етт ба ТIоЙ-Юртарча отделене фермашка. Бакъда, во Iангара доах доахан. 140 етт чу боалла кхий канализации йоагIан да, йоаххьалаш тховнаш, дIатеххадаш кизгаш, тоадьдаш уй. 1959-ча шера денз болх беш бац подвезти ницъа кхо арахкхулы ва гонетжашка. ДIа па оттаеш муьк а юьш яда электричествана доахан детта аппараташ. Пlаяяь йоагIачул кIезигатIа Iалашъяьл йоли силоси, кIаьта а хьурмат деш леладац доакъар, хайра пайда эцаш хьажкIий гIадамех, чах. Кхаьстта почаа хьал тIа да Iаьсий. Уж чудоахха кхий геттара шийла да. Доахан дебадара ишгта «йоаххо» ярах хьадоала беркат довзадо-хьогI совхоза директора, керттерча эоотехника.

Доахан Iангара доахилга во леладу цу управленне чуйоагIача «Кавказ» яхача колхозе. Укхаза а цхьаьккха хIама дац фермашта механизаци яра, продукцига дIададар доклара, доахан Iахар ца датара, доакъара кхом бара.

Цу тайпара дукха мотти ашш найсйу Грозненски, Урус-Мартана, кхыча а производственни управленей доахамий шурий ферма шех.

«КПСС обкома отчетах Х-ча Нохч-Гlалгlай областной конференсе бакъ соцам» тIа яхача тайпара. **«...Доаханна дика Iа доаккхиира Галашце, доакъараш массанахьа а кийчделгеи хьаьнделген, царех кхом болашгIа пайда эцига, дIа па кхуьхьйтаеш уж Iалашдеш а йIаш-тIехьдаккха...»** деза производственни управленей, доахамий, фермай кулгалхоша. Кхы ха дIа цIа йохийташ массанахьа оарцагIдовла деза ерриге помещенеш бо кхоца толадо, доахан кхабара рационаш оттагара, доакъар хьурмат деш леладара а. Хьайбай продуктивность лаккхъяра дуккхагIа пайда эца деза ацетонови заводо хьаеш йолча В-12 яхача биостимуляторах, антибиотикех, Iилма могадева кхыча кердадарех. Хlанз чоагIа лоарХIаме да хьалха латтача фермаша, колхозаша, совхозаша шоашта лоалларах яларча тIехьесаца фермашта новкъостал дар, царна шоай опыт Дlаялар. Парткомаша, боахамий кулгалхоша терко е еза фермаш дикагIа болча организаторашца, специалисташа чоагIьяра.

Къаьстта тоабе деза хьайбаш леладарийта юкъе бош болча политико-массови болх. Дукхъяча бакъваранна хьагойт цхьайолча фермашка из болх геттара во лелабелга. Из тамашийна дайе а кIезига моттигаш ш доярката шоай деккарш па доваш, ше хьаьнца яъьс яьнний па тоаш. Цудухьа кхы а лаххбе беза фермай специалистий, учетчикий, агитатор-ший лоархIам.

Цоагlа бехкткъаме деккараш да республика хьайбаш леладеп раша юкъе шерра социалистически яхь йоаржажа. Хан-хаинахьа итогаш юоржаша бабча бабча. Хьалха латтарарг опат дIайоаржажаю, из балха юкъе кхуук, наха юкъе политико-массови болх бу.

Хьалха латтача фермай опыто цIаьхха а цIаьхха а хьагойт колхозийн совхозийн хьайбаш леладерий семилетка пхеларIча шера план кхоачашъе ерриге торонш йолга.

Цхьабакъда, цхьадолча доахамашка Iана лерттIа кийчо ца ярах, кхом болаш доаккъар ца делаларах, доахан чудоахха кхийш хаинахьа тоа ца даррах наьха санна кIезиьайбай шура. Дукха тIехьадусаш дола дакъа да шура луча доахана боаханн. Паччахьалкхенга шура йоккъара планаш массеех шера вIашIта кхоачашъьяьл республикно. Укх шера 10 бетта ерриг яьккха шура соахка цу хана яьккхачунца

КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТ

КПСС ЦК декабрьски Пленума сийленна накъа яхара шерра социалистически яхь йоаржажа. Хан-хаинахьа итогаш юоржаша бабча бабча. Хьалха латтарарг опат дIайоаржажаю, из балха юкъе кхуук, наха юкъе политико-массови болх бу.

Хьалха латтача фермай опыто цIаьхха а цIаьхха а хьагойт колхозийн совхозийн хьайбаш леладерий семилетка пхеларIча шера план кхоачашъе ерриге торонш йолга.

Цхьабакъда, цхьадолча доахамашка Iана лерттIа кийчо ца ярах, кхом болаш доаккъар ца делаларах, доахан чудоахха кхийш хаинахьа тоа ца даррах наьха санна кIезиьайбай шура. Дукха тIехьадусаш дола дакъа да шура луча доахана боаханн. Паччахьалкхенга шура йоккъара планаш массеех шера вIашIта кхоачашъьяьл республикно. Укх шера 10 бетта ерриг яьккха шура соахка цу хана яьккхачунца

Ю. КУРСКИЕВ.

Къона коммунист Батаев Саiид вай городерча къаьхьегамхоша воза динагIа болча дружининкех цаI из хиларах тарра.

Къаьхьегара хьоккам тел Батаев Саiида произодстве а. Цо болх бу полиэтилена катализаторни цехе смена начальникалла. Смено къовсам лоаттабу коммунистически къаьхьегама коллектив яха сий дола цIи яккхар духьа. Чоалхьанера технологически процесс геттара ийися кхоачашъю уххаза. Хlаьта цу юкъе доккха дакъа лоаи къона химик Батаев Саiид санна болча башха-дикача къаьхьегамхоша.

Укх тха сурта тIа шоана бIаргагу ший аппаратчикаца комсомольцаца Плужников Викторца полиэтилен доаккхача процесса хьожаш воалла опытни производственник Батаев Саiид (ьарде-хьа).

А. ТАРАСЮК.

Н. Кобашвили сурт.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА ПЛЕНУМАХ БОЛА

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1963-ча шера 10-ча декабре дIаоз ший болх беш хилар КПСС Центральни Комитета Пленум.

Пленуме дIадоладелар «Химически промышленность сихха дегIайоалаяр — юртбоахама производство айяреи халкъа торо тоаяреи лоарХIамера хьал» яха новкъоста Н. С. Хрущева доклад ювцилга.

Iуйрийнарча заседане къамальаш дир новкъоставе: Г. И. ВОРОНОВА (РСФСР Министрий Совета председателя), П. Е. ШЕЛЕСТА (Украина КП ЦК хьалхарча секретара), Г. И. ВОРОБЬЕВА (КПСС Краснодарски юртий крайкома хьалхарча секретара), Н. Г. ЕГОРЫЧЕВА (КПСС Московски городской комитета хьалхарча секретара), С. В. САДОВСКИЙ (Новомосковски химически комбината директора, Тульски область), Ш. Р. РАШИДОВА (Узбекистана КП ЦК хьалхарча секретара), П. П. ЛУКЬЯНЕНКО (Краснодарски юрта боахама Гилма-тохкама института селекцен семеноводствен отдела заведующе), В. С. ТОЛСТИКОВА (КПСС Ленинградски промышленни обкома хьалхарча секретара), К. Т. МАЗУРОВА (Белоруссе КП ЦК хьалхарча секретара).

Сайрийнарча заседане къамальаш дир новкъоставе: М. Т. ЕФРЕМОВА (КПСС Горьковски промышленни обкома хьалхарча секретара), В. Н. МИХАЙЛОВА (Калинински камвольни комбината директора), В. В. ГРИШИНА (ВЦСПС председателя), И. В. ЮСУПОВА (Казахстана КП ЦК хьалхарча секретара), К. К. НИКОЛАЕВА (КПСС Свердловски промышленни обкома хьалхарча секретара).

КПСС ЦК Пленум дIаоз болх беш я.

(ТАСС).

КПСС Центральни Комитета Пленуме

МОСКВА, 10 декабрь. (ТАСС). КПСС ЦК Пленуме тахан Іуйрйна ювца йолайир новкъоста Н. С. Хрущева яь «Сихъа химически промышленность дегІайолалар — юртбоахама производство айяра а халкъа торо лаххъара а лоархІамегІара хьал» яха доклад.

Мел деча къамаьлашка къалъгуш я новкъоста Н. С. Хрущева докладна тІа: «Сихъа химически промышленность дегІайолалар — юртбоахама производство айяра а халкъа торо лаххъара а лоархІамегІара хьал» яха доклад.

Мел деча къамаьлашка къалъгуш я новкъоста Н. С. Хрущева докладна тІа: «Сихъа химически промышленность дегІайолалар — юртбоахама производство айяра а халкъа торо лаххъара, коммунизмна материально-технически база сиХгаІа хьаяра дола гера хургда яха уйла.

Доклад ювца йолайир КПСС ЦК Президиума члена, Российски Федерале Министрий Совета председателя **Г. И. Воронова** эгІара хьалхагІа къамаьл а деш.

Цо белгалдоакхх, химии юрта боахам айбара, лакха хьуьк къамаьл дахара мах сих баргбоаш йолу боккхача доагІахІаме хилар. ХІанз, йоаь операто, юртбоахама производство дегІайолалара керттера ниКъ — дагахьа ца а ухащ, кІоаргІагІа чудахар. Цу тІулакха лоархІамегІара средство я химикаши. ХьалхагІа цу наькъала лоа тІа йиш йолаш доагІахІамегІ вай. Колхамболлаш индустриальни база ялар вайшта, ХІанз цу тайпара база хьажай.

1970 шу тІакхоачат 8. 6 миллиард пунт ялат дакхха, цумга хьежжа дуккагІа дуьх, шура, мукІоа юртбоахама продукташ яха йиш йолаш а яха елаш а я Российски Федерали. Цу тІулакха Федерале йоаха минеральни удобренеш 1970 шерага кхоачаш 44 миллион пунт хургІолаш я.

Нов. Воронова дувц лаьтта хьаьлцеш йола хІаман дакхага а хулийтаи арахецара удобренеи оплатага деп товаъ динсТа хилийтаъа яргІ ца хилара хьажъехьа, массанаъа а цхьа агротехнически служба вІашагІйолара хьажъехьа. Цо белгалдаьккхар массанена а агрохимически тІулакхаш Іомале лаьхХача ставропольский цинпиатина чІоагІа лоаттабе хьажъ.

Ший къамаьл чакхдоалаш нов. Воронова КПСС ЦК-на дац доалар укх Пленумо белгалъяьха керда рубежаш Российски Федерале къахьегамхоша сийленда йоахархІилярах а коммунизм хьаЪара тІулакха юкъе доагІаш республикина хоаларгІара хьажъехьа. Оратор оІаъх дийцар химически промышленность чІоагІа айяр духьа укранишана лоаттабева башха-дикача къовсама къажъехьа.

Трибуна тІа ва парте Красноярски крайкома хьалхара секретарь **Г. И. Воробьев**, Кубако дерриге чуэца ялат, аьлар цо, химе новкъостала 650—700 миллион пунт хургда, хІаьта цхьа миллиард пунтага кхоачаш хила а мег.

Новкъоста Н. С. Хрущева докладах къамаьлаш дераша йоалаю халкъа торо лаккъара химе хІаьлце я мел духха хІаман де йиш хуэийт дика хьажъокхаш йола факташ масалашца.

Масала, текстильни промышленносте йоккхагІча центрех наІ йолча Москве хІанз дерриге дагреш, диъ дакъа хиллад дола зиналш, цкъадола дакъа боамбекхьата хІалаш — химически заводаш я ухийтаи хьаьлцеш дала. Цо йиш хилийтаи хьаьча хІамашка дІабода мах дикка лохбе. ДІадахьача шерага ниисбина укъера лаьрхІача маІача наьха костомашкеи полтошкеи ДІабода мах ухь шера 18—20 процент совгІа лоаббенаб, хІаьта лоаббенаб кхаланька кочамашка бола мах, 27 процент — кхаланьча полтой рознични мах. Цу тІа дикаТа хул хьаю хІаман шоаш а.

Цу хьажъехьа дийцар ше дьяча къамаьлах дикка докхха дакъа Московера химически Іилма-тохкема институти проекташ организацеи бола тоабара проблематта хетадьяча КПСС Московски городской комитета хьалхарча секретаре **Н. Г. Егорычева**.

Укх шера шоаш дьяча толамаш доахалургІаран узбекски боамби лелаберашка, аьлар ше къамаьл деш Узбекистана. Компарте ЦК хьалхарча секретаре **Ш. Р. Рашидова**, химии хиннеаеларе. Аьттув боацаш эттача климатически хьаьлашка хІаиэчул дуккагІа «кІай дошуъ» гулдир дар — 5 миллионин 570 эзаэи тоин боамбибелда.

Боамби лелаберача цхьана Узбекистане дуккагІа доахаргда ялат а. 1970 шера доаккхаш дола дерриге ялат 400 миллион пунтага дІахоаччаргда, цу дакъе 100 миллион пунт дуга а долаш. Цуьга бола ницъ бя, йоаь нов. Рашидова. лаьтташта хий деххар, юрта боахама комплексни механизацин химизацин яр. Оратораша деча къамаьлашка дукха терам тІабохийт йоккха химически хьаьлара хьаьдача дешашта — химически индустре керда гингалташ хьаьлцеш цунах лай-мескеи дерригача дуненеи Іилма а техника а тІехьара дола кхоачашделга а хургІолаш, керда технологически процессаш хьаяра химически промышленноста продукци дикал лаккъара а ассортимент шерьяра а.

Цу дешаша динка йоккха мотлиг дІалаьлар Белорусе Компарте ЦК хьалхарча секретаре **К. Т. Мазурова**, парте Ленинградски промышленни обкома хьалхарча секретаре **В. С. Толстикова**, Новомосковски химически комбината (Тульски область) директора **С. В. Садовске**, парте Горьковски промышленни обкома хьалхарча секретаре **М. Т. Ефремова**, кхыча оратораша даьча къамаьлашка.

Нов. Толстикова хоам бир, Ленинградерча дукхагІйолча машинаш еча заводаша укх шера химически промышленноста оборудовани хьае аьнна дьякха заказаш сийленна кхоачашдаь хьалара, хьаьдаь дарашца хьалара а льяца хьаьЙ цахаддача методах виксонаш дьрйй дергдола хьалхара агрегат, ХІанз Клински комбинате вІашагІйоллаш я из. Цу тайпара цхьан агрегато шера арахец шера миллион устагІаниа йора доаккхача ткан мета Горгбер диссел хьаьса. ХьаІадоаІача шера арахенарга ужжамо 20 станок.

Трибуна тІе ва ВАСХНИЛ академике **П. П. Лукьяненко**—мекка боккхагІболча селекционереч наІ. Цо душ гуразка дун кІа, цунах химически удобренеи техача, чІоагІа хьувкъаш хилар. Кубане опытни кханика дІадийнача еБезостая-1» яхача кІиэо биэзача боязраме минеральни удобренеи ккай тІа тессачул тІехьарІа хІара гектара тІара 62 центнер собгІа хьувкъам болар.

КПСС ЦК Пленуме новкъоста Н. С. Хрущева яь доклад дІахо ювцаш я.

* * *

МОСКВА, 11 декабрь. КПСС ЦК Пленуме дІахо ювцаш я новкъоста Н. С. Хрущева докладе.

Ораторашца деча къамаьлашка дукхха кхуьд йоккха хими-хьяраи дегІайолалараи йола вай йоккхий тороиаш хьаьхоъкаш йола а къьяьта факташ масалашца. Укх тайпара дийцар, масала, Казахстана Компарте ЦК хьалхарча секретаре **И. Юсупова**.

Казахстанерча алхха цхьан Карра-Тау йоахка фосфоритни рудай запасаш цаІи ахи милиарад тоин лоархІаш я. Уж запасаш кхоачамба Казахстанца, Средни Азе ерригача республикаЙ, малхбузен Сибира юрта боахама эшш росфорни удобренеш Іалашъяра. Казахски ССР-е арахецаш йола миНерални удобренеш 1970 шу тІакхоачаш 10-ша дуккагІа хурчьа. Белгалаа аьчча, укхаза хьалъе лаьхХаІа шолгІа сунеффосфата йоккха ши завод, масссех азотнотукони завод, фосфорни тухий заводаш. Кхашка химически удобренеш тассаро, йоаь нов. Юсупова, Казахстана торо дургІа хиш ца дезкача даьтташ тІара шера 1 миллиарда 700 миллионе тонн ялат дакхха.

Ше къамаьл деш ВЦСПС председателя **Д. Ф. Устинова** дувц халкъа боазхан дегІайолалабара темпаш лакъъяра, технически прогресса, къьяьта а юрта боахам деанІайолалабара химе тІа-тІа дуккагІа новкъостаа дергдалаар.

Химически промышленносте керда мощносташ сихгІа болх бе дІайолаялйитанза яргІ ца хиларр а йолаш йолча мощностех пайда дикагІа эца безилга а къьяьста уйла тІа а йохийтаи белгалдоаккх ораторо. Мехкарча цу тайпарча предприятеша бечул балха овсарле тІехйолашеи экономически дуккагІа пайда луши бу пий болх, масала, синтетически спирт доаккхаш йолча Уфимски заводо.

Доклад ювцилга дІахо хьош да. (ТАСС).

КПСС ЦК Пленума сийна

ДІАДОДАР КІЕЗИГАГІИ ХЬАДЕР ДУККАГІИ

Эггара хьалха 1954 шера арахийнад тха заводе фенол. Болхлой хьинар айдаларо, технологически процессаш эргаяька, хІаъта иштта керда мощносташ хьалъяро торо хилийтар из халкъа боахама чІоагІа эшаш йола продукци йоаккхиъ ларкъе. Продукци дукхагІеи дикагІеи арахецара мехкарча кхыча заводел хьалха латт тха завод. Фенол дакккарга дІадодар а кІезигагІа да тха кхыча заводашкарчул, 155 процент я фенол арахецара рентабельность.

Мишта дьякад Грознерча химкомаца уж толамаш? Даймаи бедал кІезигагІа йоаяр духьа кхоачаш дьякад уж.

Юхьханца завод болх бе йолаеннача хана технологически схемаца юкъе кхоачамбанарашца наЙсделар, цудухьа арахецача фенола дикал лоха яр, план йиззза кхоачашъе ВашТехьалаларе. Уж кхоачамбанарашца балха юкъара ДІадахарца дика къьхьийгар заводна коллективо. Цу хана денз хьа хІанзалца бІаьш рационализаторски предложени балха юкъейкъай, по паччахьалкхенна бІаьш заарап соимаш пайда баьб.

Укх тІехьарча шерашка тха заводе автокаталически процесса режим тоавЙ. Кийчача продукце концентраци 82 процентагара 92 процентага кхаччалца лакъденнай.

Иштта процессашта интенсификаци а еш къьхьегарах пхьан реактора къьхьегама овсарле 1200-гара массехъаза лакъъеннай, химически продукцех дІакъестача хІамаех дикагІа пайда эпара схема а тоавЙ. Уж дерриге кхоачамбанараш балха юкъера дІа а доахаш завода коллективо къьхьегарах 1957 шерага дистата укх шера доаккхча фенол 274,3 процентага кхаччалца лакъденнад. Кхы тІа а арахецача фенолен ацетонен качество лакъъеш дІахо къьхьега дош лу тха завода коллективо.

В. СКРЕБНЕВ,
Грозненски химически завода директора заместитель.

Чарджоуски суперфосфатни завод — Туркменистана доккхача химе духхьыхъярьяр я. Указзара маьхера удобрени дІаухийт республикерча боамбий буьча колхозашта.

Заводо суперфосфат йоаккхача халка хьажъест хьалхагІа дІаккъъасаш хиннача хІамашп. Новаторашца лькрхІад царех фтористи алюмини — маьхера промышленни белгалдоаккхаш оратороп. Мехкарча цу тайпарча предприятеша бечул балха овсарле тІехйолашеи экономически дуккагІа пайда луши бу пий болх, масала, синтетически спирт доаккхаш йолча Уфимски заводо.

Доклад ювцилга дІахо хьош да. (ТАСС).

Новкъосташ сий ду цун

1960 шера институт а йьякха Машинооструительни Арматурни заводе балха вера Сафонов Юрий Федоровичь. Институт дика чакхъяккхарал совгІа шиЙ кхетам лакъбара кхы тІа а цо чІоагІа къьхьегарах дика вІашТехьлоаш цун болхлошта коммунистически кхетам бала.

Нов. Сафонов инженер-механика специальность йолаш ва. 1961 шера денз тха пачча литейно-кузнечни участке мастерала болх беш ва из. Участка коллективе шиЙ балха опыт дІа а луш хьинарре къьхьег цо, кастчаста болхлоцца беседаш цо. Цхьа дезал сценна барт тайна къьхьегаш я цо кулгалну коллектив. Шера план 5-ча декабре кхоачашъяй участка коллектино.

Уж шера дукха беседаш еш, лекцеш еша болхлошта эцанчгаэ хьожаш къьхьийгад нов. Сафонова. ХІара саго кхетаерйолаш еш цо лекцеш.

КІант ва из, хозз хета алан цунах заводе болхлоца, хІаранеча дезаш къьхьегарах. Цо дерриге дукха пайда эц болхлоца. ХІанз КПСС членалга ДІаяд из. ШиЙ агитаторски балхах кхы доккхагІа толамаш дахар дов тхона кхоачаш агитатора.

Ф. АЛЕКСАНДРОВ.

ЦОХ МАШИНИСТ ХУРГВА

Тепловоза машиниста ГІоичеа Джабраилов Алхазур чІоагІа шиЙ балха ряьза волап болх беш ва Грозненски локомотивни депо. Машинаьхьа техникум а йьякха из депо балха вена диъ, цу дахнад. ЧІоагІае заенна Алхазурга из професи, цудухьа шиЙ профессе лаккъе заочни дешаш ва из Ростовски машинаьхьа институте 5 курсе.

Дика беча балхаца я дешарца а Алхазура хьаьхоъ шиЙ теплоенназа машинист хиъла йола уйлея кхоачашъургйолга. Депо дикагІболча болхлоцца юкъе хьалтеха доал нов. Джабраилова сурт, цуьга совгІа цун къьхьегама книжкаТа тІа яз а деш баркал ьаьнад цунна дуккхаза.

Къьхьегама вахте этта хьынаре болх бу Джабраилов Алхазур КПСС ЦК Пленумо болх бечу укх деношка.

Г. АНОХОВ.

НОВ. В. И. ПОЛЯКОВНА ЛЕНИНА ОРДЕН ЯЛАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Коммунистически партенен Советски паччахьалкхенен гарга дика гІулакх дарах а яьлча дийнахьа денз шовзткъе итт шу дизарца дувзаделна а совгІата Ленина орден луйла КПСС ЦК секретара нов. ПОЛЯКОВ Василий Ивановичу.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1963 ш. 9 декабрь.

МОСКВА. 9 декабре Кремле ший болх дІабодайир Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета агрІанарча Пленумо.

Пленумо дувц химически промышленность дІахо дегІайолалара дош.

Сурта тІа: заседани йолча хьа-на.

В Егоровеи А. Стужинеи сурт.
ТАСС фотохроника.

ХІАМАН КРОВМБАР — ЛОАРХІАМЕ РЕЗЕРВ

Арахецача продукцега дІабода мах лохбара хьакъъехьара парте XXII-ча съездеи КПСС ЦК ноябрьски Пленумеи решеношта хетаяь яр ухх деношка «Красный молот» заводе хинна экономически конференци.

Вай мехка мехкдаьтта доаккха, мехкдаьтта чакхдоаха, химически промышленность лоарХІамерча оборудованеи аппаратуращеи Іалашъеш йола завода коллективо коммунистически общество хьалъеча керттерчарех цхьан участке болх беш хиларр белгалдаьккхар цу конференцеи тоавЙ ньча докладга тІа завода керттерча инженера нов. Ларионова.

Семилетка пхе шера план 24-ча ноябре кхоачашъяй завода коллективо. Укх шера 10 бетта план кхоачашъеш а диъка толам бьяккхаб цо. ХІаьта хІанз шу цхьаьнга йисача хама а цхьа миллион сома оборудовани лургьа заводо мехка.

Цхьабакъда, йолаш йолча ергирача торнеха боюнолца пайда а эпаи болх бола хилча кхы а доахагІа хургдар продукцеге дІадодар. КъьхьегамаОа овсарле лаьх а ещ арахецача продукцега дІабода мах лохбара дукха балхаш дуьзаводе. ДикагІа йола технологи балха юкъехьуьх, халагІа долча балхаша механизацин ю, иштта вІашТехьлоаьккхаш механизацин лехе дуккха детапаш цхьана кийчьега, мехкдаьтта аппаратура-ра кийчьега таза алапца аьшк ца доладаьд, хІанзалца мазутаца бІаьдаьр хиннча болатах хІаман ечча цекера мартеновски пишк газашца бІаьдаьр йолаш, хьалъяьй 40 тонн чуйлаш йолча, термични пишк, чонах хІаман хьаеча цехашхташта механизаци яьй.

Балха овсарле лакъъеча доккха дакъа лоан заводна рационализаторашеи коммунистически къьхьегама ударникашеи. Цудухьа укх шера дІабахача итт бетта къьхьегама овсарле лакъъяра заданеи 102.4 процент кхоачашъяй завода коллективо.

Керттерча дьяъе рузжа кІезигагІа ДІадахьийтарах латт аранхача продукцеге дІадодар лоха дара резерваш. Бокхха пайда хул кІезина а материалаш. доагам, электрознерги кхоярах. Нагахьа саннча цхьа процент уж материалаш кхойнча а 100 эзар соагІа сом пайда хул завода.

Иштта пайдаерга ГІулакх да брак кІезиъеларга, управленчески аппарагага дІадодар лоха, болх ритмично белга, ХІаьта хоюш ма дий завода болх рентабельни хилар хІара болхлочо цуи йоаккхо ярга хьежжа хулга. Долче эггара хьалха де дезар да балха овсарле лакъъяра. хІаман кхом бара уж тІахьехаш кхъьегамхошца болх бар.

Цудухьа. хетадир завода директора заместителя нов. Веденкос шиЙ къамаьл «Ведален материален кхом бар — арахецача продукцега дІадодар лохдара керттера источник» яхача темана.

Цу ГІулакхий лоарХІам мел бокхха бе хьагІса, завода балхашки хьежача. Духьхал механизацеи мехкдаьтта аппаратурийн цехашка юсача отходех зверга 9 эзар тонн хул. ХІаьта, материалий кхомбича резервш мел хургьи ерригача заводе?

Кузнечно-прессови цехе чуьсаи хьаеча деталаша штамповкана елга сихгІа чакхдаккха деза. 9 т, иштта 9 МГР яхача насосашта штамповка яр шера 100 тонн металл кходе йиш хулийтаръя.

Аьшкаа хьайоаха деталаи хьом а болаш хьайоаха ихедисача а аьшка отходех яЙмаГІйолга деталаш е йиш хургьа. цу ГІулакхо йиш хулийтаргьи нефтеаппаратурни цеха 10 процентага кхаччалца металл кходе. Иштта меттал кхоДаро йиш хулийтаргьа завода арахецача продукцега дІабодар кходе.

Дукха балхаш ду кхъьегама овсарле лакъъе гІерташ завода партийни организацеи администрацеи. Конференце къамаьл дьяча завода кхъьегамеи алапеи отдела начальника нов. Ощенкова белгалдаьхар кхъьегама овсарле лакъъергйола навкъаш. Керттердар, аьлар цо. производственни процессашта механизацин автоматизацин елга, производственни участкашка болхдол дикагІа пайда дургйолча тайпара ДІанийсбелга, балха хьа кІезигагІа йоаелга, массавода болхло балха норма кхоачашъеш хилар, дикагІа йоала опыт кхъьегамхошта хьже ДІаоаржаяр. Лоаладаьча аьшка хьаеча цеха начальника нов. Гавта дийцар шоаш арахецача продукцега дІабода мах лохбеш дьякад. Масала, йоаь цо, мартеновски пишк дІа а йьякха аьшк лоаладу электропишк оттаяй оаха, цо йиш хулийт завода хул мел хета аьшк шиЙ хан-ханнаъьа лоаладе. Из пишк оттаяеча мужка дІа а доапан болх бора тха болхлоца, хІаьта хІанз аьшк лоаладе а хан-ханнаъьа салІа а кхуьтха. Вокх мартеновски пишка модернизаци йир оаха, Хьалха мазут доагаеш яр из, хІанз газ йоагаю. Цу ГІулакхо 850 плавка яйта йиш хилийтаъ тхога хьалха 150 плавка мара та еш хиннача. Уж ГІулакхаш дар бахьан долаш тхога йиш хилар тхоай хьалха хинна производственни площада тІара укх 5 шера фасонни литье 50 процент дукхагІа яккха, хІаьта 1958 шера сталелитейникаца 4,26 процент брак еш хиннаяле хІанз из 3 процентага кхоачаш лохье.

Уж гаргІарча кхаь-дьк шера оаха лерх] лоаладаь ош чудетта форман ю лаьтта кийдеш болча отделене балхашта механизаци йир болх бер. Цу ГІулакхо 850 плавка йита йиш хилийтаъ тхога хьалха 150 плавка мара та еш хиннача. Уж гІулакхаш дар бахьан долаш тхога йиш хилар тхоай хьалха хинна производственни площада тІара укх 5 шера фасонни литье 50 процент дукхагІа яккха, хІаьта 1958 шера сталелитейникаца 4,26 процент брак еш хиннаяле хІанз из 3 процентага кхоачаш лохье.

Уж гаргІарча кхаь-дьк шера оаха лерх] лоаладаь ош чудетта форман ю лаьтта кийдеш болча отделене балхашта механизаци йир болх бер. Цу ГІулакхо 850 плавка йита йиш хилийтаъ тхога хьалха 150 плавка мара та еш хиннача. Уж гІулакхаш дар бахьан долаш тхога йиш хилар тхоай хьалха хинна производственни площада тІара укх 5 шера фасонни литье 50 процент дукхагІа яккха, хІаьта 1958 шера сталелитейникаца 4,26 процент брак еш хиннаяле хІанз из 3 процентага кхоачаш лохье.

Конференце дьяъа лоаладаь хиларе ДРМЗ, ГАРО, Металлист, аьтворемонтны заводий а таксомотори боахамий а виклаш.

«Красный молот» завода партькома секретаре заместитель А. ЛОПАТИНСКИЙ.

КПСС ЦК Пленум доазол дехьа язделан

СОФИЯ. Химически промышленность сихха дегІайолалара дешашта хетаяь 9-ча декабре хьажъяйлача КПСС ЦК Пленума чІоагІа хьалхарчаш да дерриге болгарски халкъ.

Ерригача болгарски радиостанцеша массехказза дІахкъайкабабъб Пленум хьаеллараех бола хоам, ДІайийнай КПСС ЦК Хьадарчу секретарь СССР Министрий Совета Председателя Н. С. Хрущева яьча доклада изложени.

КПСС ЦК хІанзара Пленум вошал долча советски халкъа вахаре доккха хІама хилар белгалдаьхий хьалъяьй къамаьлаша радиокомментаторша.

«Вечерни новини» яхача газето хьалхарча оагІон тІа кепа теха арабьякъкхаб Пленум хьаеллараех бола хоам. Пленуме тІаьхьа ПУ пуч балха ца доаннан гергара духха нах хилар белгалдоаг газето.

ЛОНДОН. Англински столице сайрийна врадувлача газеташ тІа цу сальаге белгалдаьха мотлиг ДІалъьлар КПСС ЦК Пленуме Н. С. Хрущева яьча докладах долчу хоамаша. Советски правительствана керте латтачо хьалхашка отгазъ химически промышленность дегІайолалара программа йоккха хилар а юрта боахамгара хьадоаларар Москвера американски телеграфни агентствоша КПСС ЦК Пленуме Н. С. Хрущева яьча доклада изложени.

«Советски премьера Н. С. Хрущева, хоам бу АП агентстве, — къоагІаяь хьахьекхар хьаеш йолча химически продукце берригача боарам кхоюша алсамбакккара йола ворхІ шера программа. Программо хьалхашка оттаду керттера декхар да минерални удобрени хьаелга Іалъьмат чІоагІа алсамдоакккхилга...»

Химически промышленность дегІайолалара дьякъера Советски Союза планаш Іалъьмате йоккхий халкъ хьахьекхаеш йола КПСС ЦК Хьалхарча секретара доклада тІара дуккха цифраш белгалйоаха американски корреспонденташа.

Капиталистически мехкий фирмашка химически заводий бІарчаца компанеесаца заказаш тела кий а Советски Союзе. Цу тІа яхаш йола моттигаш белгалйоаха телеграфни агентствоа Н. С. Хрущева дьяча къамаьлашара, цар керттаІдоах «...конъюнктура аьттув болаш ма ницъенначий а аьлна, цу гІулакхах шоашта тІехьадьяна доккхий пайдаш ле деш хІараш, шиЙ кхы де хІама ца хилара, моллагІа а соглашени тІа ца ййдача яргьяш Советски Союз аьнна хеташ бараш чІоагІа дехье баргбе», яхаш дола КПСС ЦК Хьалхарча секретара дешаш.

КПСС ЦК Пленума хетаяь я тахан гайна арайолалара гаЙета номер гІа кепа теха «Нью-Йорк таймс» яхача газета московски корреспондента Т. Шабада статья. Пленум гульенна, язду цо, «дерриге а шортта долаш йола коммунистически общество хьалъяра болача новкъа керга стратегин белгалъяра». Пленум боккха лоарХІам болаш хилар белгал а доаккхаш, корреспондента керттаІдоах «Центральни Комитета пленарни заседани — советски вахаре доккха маІан дола политически события я», яхаш.

РАБАТ, «Марок эйфмасьонъ» яхача газето кепа теха арайыкхай КПСС Центральни Комитета Пленум хьаеллара хетаяь редакционни статья. Статья тІа белгалдоах цу Пленумо советски экономика дегІайоалІлага ишо бо-лаш хьалхашкаха тІехьарчхилар, ций йоккхалга а доарХІамга а диллача, целинни лаьтташ карадердадар деше, кхы шийца нийсбе хІама доацап бола керда кампани цо дІайолаергхиэар.

ОСЛО. «КПСС ЦК Пленуме Хрущева дьа доарХІамера политически къамаьл», «Советски Союза компарте ЦК доарХІамера Пленум», «Хрущева хьайийнар парте ЦК Пленуме» — цу тайпара керттаІдоахаш а долаш арадьяхад тахан норвежски столица сайрийнарча газеташ КПСС ЦК Пленума хьалхарча дийнахьарча балхах дола хоамаш. Москвера ухача телеграммаша КПСС ЦК Хьалхарча секретара Н. С. Хрущева дьа къамаьл бокхха политически доарХІам болаш хилар. Н. С. Хрущева доклада шерра изложени радио чу гІолла дІахкайкаяьй норвежски радиос

9 декабрь. (ТАСС).

СЕРДАЛО

2-гІа оагІ., 12 декабрь, 1963 ш.

БОЛХ ТОАБЕ БЕЗА

Вочл хьоккхамашца чакхдоаккхаш латт ер цу Уокъ-Мартана производственни управленерча «Самашкинский» совхоза шоллагIча отделенерча шурий-товарни фермаш колективо.

Дlабахача жта ит бетта хIара фуражни Iаттагара яьккха шура 1183 килограмма мара ян. Из я яккха езаш хинначул 647 килограмм чухнаха. Итт бетта пачччахьалхенга йохка езар 7920 центнер шура йолча ехьар 3614 центнер мара яц. Фул хьаббанн деллерий болх дIа ца бохийар, парна новкъарле ер?

Дуккхача хана денз хьабоагIа отделене кулгалхой специалисташ фермера доахан нийса кхабара йола зоотехнически рацион вашIIехьа ца йоккхаш.

Боагlача боарамах кхабар тха доахан: доаккар е сов кIезига ду е доагIачул дуккха тIех лу, — йолу отделене доярка нов. Гелагаевас.

Из бакъдар. Цу тайпара доахан кхабарах зе мара далар. Шо зоотехник воллашеха из гIулакх тодде хьежаваш ферма шеконна нов. Тоаров а. Ховш да хьайбай продукци совьяккхара жомо доккха новкъостал делга. Из иштта дале а фермерча доаханна духхарIа йолча хана баа кхин хиларо. Хан-хана нахьа барда тIа ца бахьан а моттигаш ийлсу. Цу гIулакхаша нахьа санна тIехьатетт шура яккхара гIулакх. ХIаьта а из бохь тоабара цIенхаттоа оарцагIвоалаш саг ваш.

Фермерча хьайбан деладерий колективана жоькъе хIинцалистически ярь йоаржаяьш. Шоайла яхье яьнна цаI доярка ши цига. Царна дIахайтан деннеи буси, декада, бетта, шоаш мел шура яьккхай,

Тесса битаб агитмассован болх а. Ешац декиеш, беседаш ян, дIайбоаржаяш хьаькха датгарий бакъда гонкал. Завершдуьйлуш нов. Томов кхаметтел доахан деттача хана а тIехь ферме хилар. Ледара кхоачашлу шиб декхарадаш ферма учетчика нов. Зураева а. Во деспу хьаькхар ши кхаарадуьдараш долча контрольни журналаш. ХIара деннa хьоккхамаш цIена долаш цаI—шиь кIира доаккх. Цу тайпара из болх ледабеллера хоношъяш ферма куьгалхой шоай доIаме битаб отделене управляюше нов. Амаевеи партийни организацие секретара нов. Магомадовеи.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

ОАХА ЯЗДЬЧОХ ХИННАР

Уьх шера 26 октябре тха тассе (№ 99) тIа кепа техаар «Наьха чотах ваха гIерт хьо?» аьнна корреспонденции. Цох лаьца тхога язду Гозненски таксомоторни боахама эксплуатацие отдела начальника нов. Хьалдова:

«Корреспонденце тIа дийца хоаьмбоацаш долаш моттиг хиннай. «Наьха чотах ваха гIерт хьо» аьнна корта бола корреспонденци шоферий собране йийлай. Шофера Дудаева строгий выговор ий».

Хьинар совдоахаш

Кхъхьегама доккхий толамаш доахан КПСС ЦК Пленума наьха сий ПРМЗ механо-сборочни цеха коллектин. Ноябрь бетта план 109,2 процент кхоачашъяьлий. Вай мекхарга межддалътахошта лаьрхIа планал совгIа дукха мах бола продукци арахIийлий, цуьл совгIа доаккхача хиннера лаьрхIа планал совгIа эзарах сомаш мах бола фланцаш а еннай тха коллективо. Арахецача продукцега дIабода мах дикка лоьбаьб. Кхъьегама темпаш кхIотIа а лаьхьенн кхъьегарш я укх денозкъа коллективо. Иштта дика кхъьегарех пхеа коллектива завода карара-кара тела. Ше байраех енай.

ХIара смена норма 245—250 процент кхоачашъяьлий хьинаве къаьсттина автоскери коммунистически кхъьегама удариншка Богашев Увайса, Ахаев Саламбека, Салтыгов Василе, растонникама ия. Гашина, Мартыненкое. иштта кхIинар а.

Балха юкъе дукха рационализаторски предложени кхъьегама дукхача лаккъа кхъьегама оьсарле, пачччалкхенна эзарах сомаш ахча кходу.

И. СОБОЛЕВ.

ЦРМЗ механо - сборочни цеха начальник.

ХЬУВКЪАМА ЛАРД ЙОЛЛ

Грозненски производственни колхозно-совхозни управлене чу-йоагIача 1-ча Мая шIеракъа колхозе хьагIадоагIача шера хьувкъама лард йоллаш латт. Из гIулакх сийленна кхоачашъеш ба Конпов Петра кулгалдера трактористе бригадера механизатораш. Хьанзе 1000 гектарах хIарана тIа 250—300 килограмм а кхиий-таш суперфосфат тессай пар. 300 гектар хиллал йолча гурахьа плантажалаца моттиге аммиачни селитра техай хIара гектара 100 килограмм боарам а болаш.

Лечча болх бен тукови сеелкхаш минерални удобреници дIатоь сара тодеь комбайнаш а холлоре.

КПСС ЦК Пленумо болх бечу укх деношка кхъьегама темпаш лаьхьий механизатораша. Шоай норматт 140—160 процент кхоачашъеш трактористаша Н. Головнова, В. Баклагова, В. Чебатарева, кхIинар а.

М.-С. ПЛИЕВ.

ЛЕНИНГРАД. Семилетка пхеIаргIа шу хIинз а чаккхалаяза да, хIаьта «Светлана» — электронни приборостроене керттерча предприяте — из кхоачашъяьй яхьий рапорташ тел БIарчичча бригадаш, участкаша, потокаша. Семилетка хьалхарчарна кхоачашъяьй дIоьхал котдола лампаш еча цехе. Савельева Людмилас кулгалдеча № 12 йолча потоко. Коммунисти-

ТЕХНИКА РЕМОНТ ЕЛГА—ЛОАРХIАМЕ ГIУЛАКХ

Ставропольски краерча Георгиевски производственни управлене чуйоагIача «Сельхозтехника» объединене колхозний совхозний механизаторша дика гIулахь дIадоладаьл ух шера, цар лаьрхIад 10 январе кхуачалехьа трактораштеи, похарштеи, культиваторштеи, кхьйоча инвентараи, хIаьта цхьоалгIа мая кхуачалехьа платаш чуэца машинашгеи ремонт яь якхха, Ставропольский болам хьаллацара шоай торонашка цIакха а хьажа а хьежа, хьагIадоагIача шера баахаш дергдола ергIа техника хIинал хьакха кийчъергIойлаш социалистически деккхаш тIайпад Грозненски производственни управлене чудоагIача дуккагIа долча боахамаша.

Кулаеста дика дIадолалаьд из доарХIамера гIулакх 1 Мая шIеракъа колхозе (председатель нов. Вьючный, керттера инженер нов. Кузьмин). Цу боахаме хIинзе а ремонт ыйлаш латт инвентарь, 4-ча квартале техника ремонт яра план, 25 ди хьакха, 5-ча декабре кхоачашъяьй.

Дика вашIIехьалъякхкхад юрtбоахама техника ремонт елга № 3 йолча баьца даарий совхозе. Уьхаза хIинзе а тоаный ерриге а комбайнаш, нохараш, сеялкаш, культиватораш, хIаьта трактораш тоаяра 4-ча кварталга план 70 процент кхоачашъяьй. ДуккагIа йолча техника ремонт ыйлаш № 2 йолча баьца даарий-шурий совхозе а. Из доарХIамера гIулакх дика дIахьу уьпелене чулоагIача боахамех духхагIдараша.

Цхьабакъда, юртбоахама техника ремонт елга дерттIа вашIIехьа ца доаккхаш а боахамаш да управлене. ЭгIара вогIа лел из гIулакх Ермоловски одделхараш кхоабна «Старо-Юртовский» яхача совхозашка.

Цу боахамашка терко яш хьабеча балха дикал лакха хилара. Ремонтни балхашта тIахьожам лоаттабе а механизаторашта новкъостал де а мукъабалийта говзагIа бола механикаш-контролераш бац цу боахамашка.

Вiалла тIахьожам а ца доаттабеш, е из бохь лерттIа вашIIехьа а ца боаккхаш тесса битаб опорно-хьоккама совхозе (юртбоахама техника ремонт яра мастерске заведующи нов. Горелов). Цу мастерске беча балхата хьежача комиссена гучадаьнна вIалла хилийта йиш йоацаш дола дукха кхоачамбоацарап. Масала, вIалла а цIенъяьна йола леталаш дIа а ехьаш двигателашта ремонт ый цига. Цухьха капиталъни ремонт яьчул тIехьагIа трактораша болх во бу.

Ремонт елга дерригача боахамашка ханнаьха чакхдаргдолча тайпара болх вашIIехьбаккхара вIалла а тIехьа ца тетташ сихо е еза лакхе белгалдалъхача боахамий куьгалхоша, мастерской заведующеша, механизатораша, хIана аьлча массанера а кхоачаш да из гIулакх! Из доарХIаме йола мероприяти чакхъяьккхара де дезар ер да: токарни станокашка шин сменах болх байтидгра, эшап йола инструмент хуздийлгра, балха графикаш оттиелгра, дикагIа болча механизаторий опыт шерра йоаржаелгра.

В. РОГОВ.

Грозненски производственни колхозно-совхозни управлене керттера агроном.

Болат санна чIоагIа, шакIа санна цIена

Чехословацко-советски доттагIаллен уьхх шераргга бетта ираэера башлало я доттагIлен, вIашш новкъостаьлш хьа, чIоь лаьбабьяьнчул тIехьагIа цхьана гIулакхаш леладелра Договора 20 шу дуззна хаьнда из бутт нийсбенна хилар. Тема ши йоагача деношка ехьа хIинца ву Договоро лаьрд елларг вай пачччалкхенгата юкъе мацце оагIорхьа цхьана гIулакхаш леладеллера.

Договора дика дIалоладеш а статья тIа дIа. ЭздЬ да шин мехко «ягара шерагIа чагIлонаш дIа» аьнна. Цунна цхьана баьр баьб СССР-ра ЧССР-ан юкъе вIашш делаш экономически новкъостаьлаш дIадоладеш а, хIара цхьана новкъостал дир.

Чехословацко-советски доттагIлен шIи лелаеш йолча «Тесла» яхача предприяте гIулакхаш леладелу шу тайпара. Цхьана — ленинградски заводашка, шоай оашт вIашш йоьзийлар. Советски боахлоша цоай предприятешка хьийжар чехословацки доттагIий, царга тоай опыт дIабоьлйтар. Вожжар лина камаьлаш а йоалаш тоай балда хьежийжаш из опыт. Халонаш дIаьлар. Технически керладарех пайда эпарахи советски новоторий хьалха латта кхъьегама методаш балха въъьхьарахи цкъа 600 эзар сомгIа кроп ахча кходе йиш хул «Теслага».

Ший арIанна, Советски Союзо а шерра пайда эп социалистически Чехословакера кораваца технически говзалех. Советски хиш тIа гIолла лелаш да Чехословаке хьадь терттара дика кемап, балхаш деш а лаьтта оагхаш болх ишт болу машинаш. Чехословаке вайна хьалхатгар таккерни, декъа мухьаш кхуьхьара, чкъъьлий лодаяна кемашта лаьрхIа методаьлтIа болх беш болх баишка-дика двигателаш. Советски керла гIирсаш хьалдева метте чIоагIа накъаьяьнчаш автоматически боассеш бола «Татра 111» тIа машинаш. Советски предприятей дуккхача цехашка балхаш деш я геттара дика металлообрабатывающи станкаш, Чехословаке яьй яха марка тIа а латташ йола кога гIирсаша кIалаш деча промышленностна эша машинаш. Советски наха дика лоарХIаш я чехословацки текс-

12 декабре 20 шу дуз Советски Союзан Чехословакеран юкъе доттагIлан леладаре, вIашш новкъостал дара, тIом чакхбаьнначул тIехьагIа дика гIулакхаш леладаре хьакхъяьра Договора куьгаш вIалдеш дийхьа деш. Советски Союзен Чехословакин Социалистически Республикен къхьегамхоша чIоагIа мах бу шолг мехкашта юкъера снйлахьоккхача доттагIлен.

СУРТА ТIА: ьардехьа — Советски Союза новкъостаца ЧССР-е хьалъяьча, идерни тохкамаш деча Институте. Ьаттехьа — Краловерча Градец кхача горада онкологически клиникаре. Укказа пачоагIа болча наха дарба дара гIулакха леладеш я советски юкъабалтовна пушка.

ЧТК—ТАСС сурт.

Сатем боаца болх

ОЧЕРК

ЦКЪАЗА цIенбенна къайбоалаш, цкъаза цIеча бесса а десте гучабоалаш хьежар малх. Иштта ловзар де боаллаш санна хьежача малхо дахьтана деттIала теIалора дохк, безам боаниш берашца тIелар шоай. Ламанхьара сеца доаладеш лелаш долча дикьа-ча зезка юкъе тIолла гучаювлар станокий-качалкай мачташ.

Айеннача моттигашкара дохк цIакха дIа а даьнна сийрда бакьначуьнга малхах кIезига бIарган хеба а деш, ахьегашца Гонучьежаш вар Мирзиев Махьмад. Хьаддаяца цигахьа фо Гочу а уьгашо ишт бола пасес латташ санна цигахьа дIа ехьаш. Махьмада дукхахза а дайна сурт дар из. Шиь шу дакьяьчаш цо оператор воллаш а, мастера помощник воллаш а цу моттигашка лелаш. ХIаьта хIинз МагIалбике эггара хьахьарчарца коммунистически кхъьегама коллектив яха цIи яьккхача хьоваIагIча нефтепромысла шоллагIча бригада мастер ма из.

Боседкашкара йогIарш гучу а ловзаш, тIа-тIа дукхагIа дохенашкахьа тебар дохк. ЦIакха теххар лаьттаI... Боамбе пен санна, теххаш аьле чу додача декха тIехьха-тIехьа текхха скважина-тIе, мерникаштен тIаболабелар гун... Кулгаш кIоарагIа кисашка чу а дахийча, бIарган «Башка тоIалор мастера... «Мичахьа дахьилоа-теш тIалаI?»... Дагадеахор пупш. БIарган хьадайдош теIалаI?... Дагадеахор пупш. БIарган хьадайдош цепкальар из, ХIинз гув теххан банар. «Хетадеиш хила мег сона!» — доккха са дахьккар мастера.

Марзиев Махьмад тIолатташ хиннa гув «Малгобецнефта» кхоларIча промысле боссан бар. Ахьхи дукхахча хаьна еррига бригада уйла шийна тIаззаяр цо. Цоь ши гувна тIера лаьтта яйккха а йоккху, нефтепровода турбина а, дизельни мотехкалар. Цилетторий кIинт мо мара да тIаьхьа МагIадар мерник. Дукккха мехкадаьтта дуй йолча кхаь скважинана кхерам тIа а оттабеш, сацдапза текхаш дар лаьтта.

БIарччача ах бетта хьи мел бола болх кхоасецар бохгадо. Дайнахь а бус а салоIаш боацаш, техха лаьтта кхаасца-ца тIерташ тIабибIаш кхъьегаш бар нах. ГувбоагIа цIакхха а кхоа ца соцаш болх беш ер бульдозер..

IIакхха шоай деттIамаш хьалнийс ца деш, чуийина ораш доахаш, турбаш йохкаш бар оператораш Гушин, Торшхоев, Гагиев, Лукьяничков, Кузнецов. Халла лаьтта дIадаьккхача метте ихь а техкаш тIаухар керда лаьтта. Хаминаьха дIа ца дальккхача, пIонцIка дьела а яь, из чуъьежаргIа йохехьа, чуийина тIоIладелаш хьалъеш нах боахкача метте...

Дизза чин кIира лаьттар Iалямо тIабенача цу хьоозампара къовсам. ТIехьара а кхаь сайна токхам, хьалоттабаьна пенах бухь да а гIерта, сепар. ХIана а цига латтт из.

«Кхы-м тахьаргIап из?» — дагадеахар мастера цу хьана Гушина аьнна деашш, Юхасецача кхаь сайна токхама бIарахьежаш а лаьтта, мастера хьатIа а вена, вела а кхъьежа ладар цу хана операторга уж деташ.

...Наг-нагахьа кIай гурматилгап мара ца иоъеш, дIадьанадар дохк. Уж гурматилгап а Iоа лохехьа, аьле чу мара яцар. Мерникех оагIув а теха, бIаргагуш «дашш» дIадувлача дехка «паркхиIанша» чIоагIа ечам бечна» бIарахьежап латтар хIинз Махьмад. ЦIакха ше цо Техаварех ийсбаца воалаш санна, дика хетар Махьмада дохк дохар. ХIаьта а цуь саккхйра шийна дагардар из доха а доацаш, ший новкъостий Кузнецов, Лукьянчиков, Гушин, Колесников хилархьа.

ХIаа! Теори харах кхоачамбаш. Болх беш дукхха ха яькккача мара, хургдар боьхьонца довзаш хилча мара оалалургдан ишгта бIубенна: «Кхым тахьаргдад иа!».

— ХIаьй! — цIеIа кехар лаьхера гочу.

Сар йист хуллш хехьачаха дIахьежар мастер, Гув тIалаттар операторга поношкин Гагиев Махьмад. Ший цIеIа дIахезалга а хайна, йоьхьана йолаеннача баьца тIа Iохайра хIамига сат. «Фу дехха уьхо хIинз? Ма сатем боаниш сар а ва-кхI» — дера тIа дера цунна байтта кор а довзаш гув тIа хьаттаIвоагIача мастера бIара а хьежаш.

— Хьо мишта висаш балха воацаш? — цIеIаьлар мастер.

— Шинна скважинера а йистедьяьнад тхо-м, — вIалавалар дьлар зIамигача сагага.

— Петр Васильевич а шун группанара кхыбараш а минчаб хIаьта?

— Уж хобьаьккха тIоIладелар дIабахар, со духхьала гIорвоагIап гув тIа хьаттIавьлар...

— КIант на-кх хьо хIаьта! Болле, бригаде гIоргда вай.

Из зIамига саг духха вездвеннаьнар Марзиев Махьмада. Хинна а балха вешаш хинаго диллина а коллективе эггара зIамига вар из. Токхамашца кхоьсам лелабабьяьнча деноашка ях бригаде балха. БIарначча бетта бера бел Iойиллинзар. ТIакхха духхьала хьалар цо: «Со-м дIагIорга уьх бригадера. Са межддаьттахо хила безам ба. хIаьта укхаза лаьтта оахкийта мара аз деш хIама дац».

Духха кIаьхьега дийзар МагIалбикерча хьалех хIара мехкадаьтта хьалха аккх а хоьш хила везиггах из дIахкетавеш. Моттиг гувнаш долаш я. Лаьтта оахкача машинашца болх бе йиш йоацаш моттигаш духха ийсбу...

ХIинз Гагиев Махьмад кхоадеIа разрял а йолаш межддаьтта доаккхаш ва. Сайрийнарча школе иттлагIча классе деташ ва из.

— Школера гIулакхаш миштад хьа — хьаттар Мирзиева зIамигача сагага. — «Шиаш» духха йий хьа?

— Сенна эш соца уж? Уж йоацаш а тарлу со-м.

— Из нийса да. Школе дика ца деше институте хала хургда хьоьа...

ХIара ноатгайнаьхьа вIашагIа а кхийте хьахьегама хьалаш тоадара, доаккхаш долл межддаьтта тIаххетийтара кIиргагIа фу даьл, мичахьа, сенна кхомбе йиш я дувлаш Iьадал да шоллагIча бригаде. Вахаро ше хьалхазаьккхад из «творчески сахьат» леладелга. Токхамашца кхоьсам лелабабьяьнча деноашка хьисап довзаш дайча мол-лагIа хIамах а бохкха хьовзам бола йиш яр. Цудухьа бодх бечча метте вIашш дага а бувлаш, цхьаннена хийттачун массанс хьисап а деш, дикагIа бола ниьк, а лохаш дора балха и.

Иштта хIара кIиргагIа вIашш дагадувлар баьъан долаш укх. «Техьхарча бетташка 10 рационализаторски предложени еннай цига. Бохкха пайда баьннаб уж предложенеш балха юкъеозарах. ХIаьта керттердар цхььхха да: межддаьтта даккхара дьакъе ше-пера тIанйиз дехкар октябрь беттехьа а хоачашдаьд бригада коллективо.

«Творчески сахьат» аггара хьалхазIа иера операторгIо Шишов. Ший блокнота тIа дьяа йоазоначьа хьежаш вогIача мастера йохе Iолохьелар из. Цхьан кIокхагIа биет та хулаш ваьгIар.

— Газета-шта дIаязверриI Iа со, Махьмад? — аьлар цо.

Оператора моллагIа кIамаьл лина а тамаш ергIойлаш ваьар мастер, цхьабакъда, вIалла дага да хIиннар дар хIинз цунна хечар. Цхьакха газет яьде ца тухаш, из духьалаийрза лела тоъад ха яр.

— Рауза хинна ишергба, Даниил Алексеевич, — аьлар цо тIоме чура подписной динат хьал а йоаккхаш. — Кхы гайнаваларе тIехьа а вусаргбар ухь. Оршотдийнахьа ведомость дIадахьийта лаьрхIа вар со. ТIакхха, фу язде лаьрхIа?

— ДIаязделI Iа сона «Комсомолска», «Пионерски правда», «Мурзилка».

МАСТЕР уж дIаяздель воаллашехьа хьаьха болабебар операторгIо. ДIадоладелар «творчески сахьат». Тахан кхамаьлаш дIаька хиланзар. КIиргагIа дахьи итогаш бир, Колесникова енна рационализаторски предложени еннай цига. Бохкха пайда баьннаб хьоргба. доаккхаш дола межддаьтта совдаккхара де дезна балхаш кертатIаьлхар. «Творчески сахьат» чакхдоаллаш мастера лагадохийгар «Коммунистически къхьегами бахарш» яхача кружока аргIанера заннти оргIотдийнахьа хулгга...

...Тирка дукъагIа голаш а етташ йоагIа болхлой дIабахьа хьисап деш на Марзиев Махьмад. IIIибакъабца, тIаьхьа цунна дагадеахар плаваз совнагIа луш долча межддаьтта дацар. Гагиен Шишови дагабеха вар из.

Цунна дагадеахар Гагиев Махьмад бригаде балха вар а тахан цунна ший хинна кхамаьл а. Дега тIоагIа тоам хилар цунна «Ше Махьмадах тешарах. Дика межддаьттахо хургба цунах!

Даниил Алексеевич Шишов кастта пенсе тIа гIорволаш ва. Марзиев Махьмада бригада хьайбача хана (укх шера январь беттa дар из) хьалхарча деношкера а ходелар цуьнга из цхьа ший тайпара оамал йолаш саг хилар. Болх-м дика бора цо, цхьабакъда, шеделашка ладувIара тIера вапар. Гучадьлар Даниил Шишов даьлах тешаш хилар. Дьна хьакъехьа цунца кхамаьлаш де вьлар мастер. Кхьастта докккха кхамаьлашца Шишов хьаштдолаш хилар.

Операторца кхамаьлаш дир мастера, бригадерча коммунисташа, комсомольца-да. Цунца иштта кхамаьлаш хилар промысла парткоме а. Зламига бале а, толам бар цар цу балха тIехь: бераштта деша газеташ яздайтар Шишов.

«Из хьалхара толам дIачоагIбара кхы а дукха болх бе безарга Шишова, — дагадеахар мастера автобуса чура цIе Iоволаача хана. «Цунца баь Iе йиш я из? Ниьса ахаш керда нах ма бий бригада коллективаца баьраш. Цаiаш телеуправлене бахаб, вожаш скважиний оборудованена лаьттан кIалха ремонт ева бригаде бахаб».

План хоачашъяьра бехткочкаме хинна Iап хIинз мастер. Коллективна хIара чIена хьалхара а жоп дала деташ ва из. Кхетамца нах кхеббер ва из!

— Махьмад! — шийга кхайкаш хезар Марзиев Махьмада чуводап ший цIенна юхье дIаккхьачча хана.

Цунна дIатIавахар Горбаков Iалихан. Махьмада хьалхье а ховра цу зIамигача саго шийга хоаттаргдар фуд. Депутат хилар ларца, тайп-тайпара духха гIулакхаш а яккхуь цунна харжкхочуш. Iалихан вахача корпусе бахача нахагара совленагIа мах бахьаб квартирашта тIера.

— ТIакхха, Махьмад, — хьаттар Iалихана, — кхоастадьлай тха гIулакх?

— Хьа, долла хIама а дика вIашIIехььышнад. Юхаллархай квартирни майда. Из гIулахь хьыад.

...Мелла гайна кхаьчьяле а, хьаккхьар салоIа ха. Барзжка-хIама дIа а яькхха пар гIатьлча мара хозалвизар Махьмада ше селла тIоагIа кIаьвеена хилар, эггара бахьарлатIара гIулакхаш доладелнна книжка тIераволанза а ца воаларг селхан ше Iодиллача книжка тIа бIаргьаттар цун. «Ткъа иттех лиг мара йисаиц са, — белгалдьаккхар по дагахь, — тхоьсара дийца доахкхардда...»

Книжка тIа бувцаш хиннача болат лоаллодерий колектинь член ше волаш санна хийтар цунна ихь а...

М. ЛЬКОВ.

ШИ ДОТТАГІА

—Новкъостий болча ваха весь, са новкъостал эша мегарзе, хІаьта Рифатага фу хьал да ха а деза, — аьнна ший курсовой балха чертежаш тІаьяклап а дехка общежитера арававлар ИбрахІим.

ГІалгІай зІамигача сата Плиев ИбрахІимеи татара Нугуманов Рифатеи доттагІал тоссадена ер дьлаГІа шу да. 1950-на шера доШо медаль а йоакххаш тІехдика итт класс а яьккха Дагестански паччахьалкхен университета инженерно-технически факультета тІехдика дешаш цхьа курс а яьккха 1960-на шера Грозненски мехкадьята института строительни факультета шоллагІча курсе деша хайра ИбрахІим. Ше дешь венача хьалхарча деонаш кхоьруш тоссаделар цун татарий зІамигача сагаца Нугуманов Рифатацара доттагІал. Кхыча тайпара ба Рифата институте вара ниКъ. Городе УФе итт класс яьккхачуьл тІехьаГІа Советски Эскаре гІулакх де вахар из 1956 шера. Цигара хьяькха вахча Грозненски мехкадьята институте деша хайра из. Хало дар Рифата хьалхара шера деша, цхьабаккъа цуьнца шоладелар цун гІулакх ИбрахІим институте вечаь. Хьалхарча деношка деноШка денз Рифата новкъостал де ваьлар ИбрахІим. Цхьана дора курсови балхаш. ТІехдика дешаш, студентаца Имперза вола Плиев чІоагІа везавлар студенташтта. Шолгі студенчески собране Плиев ИбрахІим № 1 йолча общежите студсовета председателалла хержар.

ХІанз уж шаккхе а студент строительни факультета тхелаГІ-ча курсе дешаш ва. Дукха ха йисанц царна шоаш хержача боккхача новкъа боьлар. Каст-каста вІаши къамаьл хул ИбрахІимеи Рифатеи: институт яьккхача мича дахача бакъаьха да вай болх бе, яхаш, ЦхьабакъкъІа къамаьл чакхдоллаш шинне а оал: халкъа дукхагІа пайда лургболча, воаш дукхагІа эшшача гІоргда вай.

Дика общественникаш, шолгі студентий дика новкъостий ба татарий зІамига сар Нугуманов Рифати, ГІалгІай зІамига сар Плиев ИбрахІим. Ник дика хилба шуя, са доттагІий.

СУРТА ТІА: Грозненски мехкадьята института строительни факультета тхелаГІа курса студенташ (ваьрдехьара ваьттехьа) Плиев ИбрахІими Нугуманов Рифатан курсовой балхаца хьожаш боахк.

Ю. Фатькина текст а сурт а.

Колхозхой новкъостий

1955-ча шера деня чІоагІа бувзам лелабу Троицки юкъерча школа дешархошца шоай колхозаца. 167 гектар дальта дар уьх шера шу школа дешархоша лелладеш. 120 сар юкъе а волаш йола ккоь, производственни бригада яр. Дика кийчьяча цхьолларгІа-ханза ахка дьаккхар цхьолларгІеи школгІачеи бригада членаша. Стане латташ радиоприемникаца телевизорашца яр. Спорт дукха езаранатта дьарха футболаха волейболаха ловза площадкаца а эша инвентарь а яйлаяр. Хьалхарча бригаде кхьметтел шоай духовой оркестр а яр. Музыка дукха езараша шоай кружок вІашагІелладар. Бригаде чакхдоккхаш мел дола гІулакхаш генгазетаца дувнар.

Культстане вІашагІелладар библиотека, хІара денна керда «Пионерски правден», «Комсомольская правден» яха газеташ, «Огонек», «Кагирхой техника» яха а ишта кхыдола а журнаш лар. Дика, йоккха художественни самодеятельноста коллектив вІашагІелладар дешархоша стане. Каст-каста колхозхоша концерт оттадора дешархоша. Ишта вІашТехьдьаккхадар бригадашка дешархой вахар. ХІаьта къахьегам?

Дешархой ден режимо дерриге дьарха ГІадар. ВорхІлагІчеи бархІлагІчеи классай дешархоша дІь сахьата доло бора, хІаьта иесаГІчеи иттІлагІчеи классай дешархоша яьк сахьата бора. Дика къахьийгар шар. 76 гектар льаттан та тІа «Буковинская-3» яхача дикача сортах йола хьажжІаш фуна лаьрхІа тІа а йийна хьалхехийр, цуьл совгІа 30 гектара тІа хьалхехийр «Одесская-10» яха дикача фук йола хьажжІаш. ХІара гектара тІара 40,2 центнер хьажжІаш яьхар, тІаийца декхараш 35 центнер мара доацача. Шолг участкаш тІа балхаш дарал совгІа гурахьа алат чуьнан юртхошта дика новкъостаи дир деШархошца, 8200 тоня ялат машиназ тІа а детта тІера Іодоассадир шар.

Хьоххаме къахьийгар бешаэшница болх бабча кхоалаГІча бригада а. ТІийна декхараш 250 центнер мара йоацача 300 центнер шекара сиекла яьккхар пар хІара гектара тІара, ишта 181 центнер хоаш чуийдар хІара гектара тІара.

Троицке пІаккха пи ххеьыча бесса кхейир дешархоша кабуп. ЦхьацІайолча кабуда дозал 7 килограмми 800 граммни дар. ХІара гектара тІара 320 центнер йолаш кабуп чуера.

Сунженски района дешархоп производственни бригадаш елете дика къахьегарах райове хьалхарча. Оттиг а Сайлен грамота а яьккхар Троицкера дешархоша.

Г. СИМОНОВ.

Поэта юбилей

Укх деноШка Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен педагогически институте хилар нохчий поэт Музаев Джамалдина Нурдин вав 50 шу дизаран цо литературни болх бу 30 шу дизаран хетаяь йода сайре. Музаева Нурдина творчествах доклад йир филологически ГІилмай кандидата М. Чентиевас.

Дукха нах гулбеннаЬар поэт дахьа ла вувца. Цига бар писателаш, поэташ, общественноста викалаш, студенташ, ишта кхы а. Поэт дахьала вувца бахьхабар Орджоникидзера хьаьшй, КъилбаседаГІ-Хирий автономни республика писателей Союза правлене председателца Цагараев Макиз ма безаме къамаьл дир юбилиЬ ер торжествах, хІаьта хІирий писателий цГераГІа совгІат а делар поэта.

Н. Музаев дезача денца дахьа вувцан, цунга дІайха моарлаш луш дувха телеграммаш кхььар вошал долча республикашкара. Поэтага моарша дайтар Ленински премеларера Гамзатов Расула.

Сайре чакхйоалаш М. Ю. Лермонтовен, ишта Нурадилова Хаппашен цІерахча театрай артисташа гойтар Н. Музаева язъяьча «Сагах теша», «Мекхаш Мирза» яхача пьесашкара доакъош.

ЧІоагІа безаме чакхъяьхар сайре.

ДИКАЧА КИЙЧОНЦА ЧАКХЪЯХА ОТЧЕТНО-ХОРЖАМИЙ СОБРАНЕШ

1963 шера октябрь бетта денз отчеташ телаш а хоржамаш деш а да ДОСААФ организацешка. Докхий а тайп-тайпара а да спорта технически тайпан школашка, къахетІача дешаш заведенешка, ВУЗ-ашка, советски халкъен цун Геразшкарча Нязийн деналарча традицешца ДІахо доаржадара гІулакха царна хьалхашка латта деххарах.

Общества юхъьанцарча организацеи еррига отчетно-хоржамаш собранеш, районни, городской, республикански конференеш чакхъяьрча 1964 шера февраль беттал гаьна ца йоалаш.

Общества кулгалдача органаш отчеташ хоржамаш хул КПСС XXII-ча съезда исторически решеш толаме хьоахаташбе боаккха республикански а, краеверлагІ политически къахьегарни хьинар чІоагІа айденача хьалашка.

Юхъьанцарча организацешта нах дуккарІа юкъеъоарп уж дикаГІа вІашагІЙоккари йоккха лард я Общества берриге массови болх айбелга вІашТехьдаккхара гІулакха.

Критика а самокритика а еш, ІІІаяхача V-ча республикански конференце, Ерриторзован Общества V-ча съезда, цул тІехьаГІарча СССР ДОСААФ ЦК Пленумий, республикански комитета решенеш хоачашъяра чакхдахача гІулакхашта анализ а еш чакхъяьхара еса отчетно-хоржамий собранеш конференеш. Отчетно-хоржамий кампани латтача хана патриотически Общества муГІараша цхьаъоза беза керда активносташ, хьахьохьа беза ДОСААФ комитетий организаценошна болх, технически кадраш кийчьяра оттаяь планови заданеш мишта кхоачашбо, Устаяо яхараш кхоачаш мишта ду а, цхьан бартаца кулгал мишта ду а, комсомолаца, профсоюзни кхьча общественни организацешца гІулаккхарга бувзамаш лоаттаде хар.

Укх тІехьъарча шин шера хозрасчетни болх дика шербашъ ДОСААФ республикански организаце.

1963 шера 1 январе деиз шийна хьаГІадоаГІачун чотах, паччахьалкхен дотаци доацап, болх беш я республикански стрелкови клуб, шу гарга ха я республикански комитета хозрасчетни объектаташ хьаГІадоаГІача ахчан чотах клуба штато болх бу, дукха паччахьалкхен ахча кхоьдьал. ВІашТехьдьаккхад наьха шоай доалаьхарчеи туристски автомашинашта технически гІулакх делга, болх беш я вулканизационни электромастерскеш, пневматически тнраш. Укх деношка, Х-ГІа областной партийни конференци ьъелача ден сийна, республикански комитето общественноста новкъостала, къьъста а Заводской, Октябрьски районий комсомольски комитетий новкъостала, хьал а яь, болх бе долаллийтаЬ стрелкови клуб, 50 метр гаьна топаш хьувса йиш йола тир.

ДОСААФ райкомаш горкомаш конференцешка ийчьуш балхаш да хІанз денз, идейни боарам лаьттаяр, нах дикагІа шийтехьдьабанеи болаш, дукхагІа цар дахьа лоацаш, гІулакхага конференцеш чакхъяьхар уж дика кийчьяра, отчетни доклади чуложиан дика хилараш, кхоачамбоаларгІча чІоагІа критика ярах тийна долга а ховш.

Общественни конструктораш кийчбара план кхоачашбеГІа ІІашдара кІезига болх бабаш ДОСААФ-а комитеташ.

ПАРТИЙНИ БОЛХЛОЙ СОВЕЩАНИ

Укх деношка организационно-партийни балха хьакъеъара совещани хилар парте Нохч-ГІалгІай обкоме. Совещане дакъа лоацаш хилар КПСС горкомийн городлашта районий райкомийн секретараш, промышленно-производственни парткомий секретарий заместителаш, орготделийн секторийн заведующеташ.

КПСС членаш муГІараш дерІадахкара хьалхи кьона коммунисташ хьалкхебарахи йола КПСС обкома бюро поставовлени кхоачашъяра лаьца къамаьлаш дир: парте Ленински райкома секретарион. Дьортова, Наьсарен промышленно-производственни парткома секретара заместителя нов. Круглова.

Отчетно-хоржамий собранешкен партийни конференцешкен коммунисташа яь критически замечаеш кхоачашъяра лаьца дийнар КПСС МагІалбика горкома организационни отдела заведующе нов. Албогачиева, Гудермесски промышленни зона партКома, орготдела заведующе нов. Голубова.

Къахьегам вІашТехьбаккхарен болхлоцца кхетама болх барен дакъьера мастера деххар лаьхдар хетадир шийца къамаьл парте Старопромысловски райкома секретара дов. Головенко.

КПСС Заводской Октябрьски райкомий организационни отделай заведующеша ни. Балабасен Костюкен партийни группаштта кулгалдарах лаьца къамаьлаш дир совещане. Ишта ухаза хьожар организационно-партийна дешай кхыча гІулакхашка а. КПСС Центральни комитетен партее обкомен цхьайолча решенеш ействар совещане дакъа лоацаш хинаргатта.

Совещане къамаьлаш дир КПСС обкома партийни органий отдела заведующе нов. Бессарабова, областной ревизионни комиссе председателла нов. Решетникова, кхыбараша.

В. БАЛЯСНИКОВ.

ПОРТУГАЛЬСКИ доал тІалатта Анголера нах дукхха итташ шераш хьалхагІа бахьхача тайпара бах вай деношка а. Колонизаторана ухазара ІІахчух лолла хІама сизаль, шекар ду эрз, бомби, бІараш, миндаль, Цхьаъоза бокъо йоацаш ба мехка нах.

Хьалхагіа а санна моцал юаш а титача боангашка баханш а ба ахархой.

Ассоциэйтед Пресса агентства доаржадеш долча сурта тІа Ангола хьалбаселенгагарчхарча Негате яхача юрта баха нах.

ТАСС фотохроника.

ЮРТХОЙ РАЬЬА БА ЦАРНА

ЛархІа а йоагІаш лоарХІ Шелковской района Каргалинка яхача юртарча кхъегамхоша шоай культура ЦІенах культура оьлагІара денз эргабьккхаб кхъегамхошца беш бола массови болх. Хlара сарсарахьа художественни самодеятельноста репетицеш хул, кино хьокх, ишгта кхидола балхаш ду.

Цхьатарра дукха еза юртхошта драматически кружокха дакъа лоацаРаша уьттаю пьесаш. Цхьа шу совгІа марта дац иш кружок вІашагІЙелла. цхьабакъда цу лоацача хана дукха балхаш дьаьа цо. Кружоке дакъа лоацаш ба колхозхой, хьехархой, болхлой, лораш, ишгта кхы а. Цу коллективо оттаяь «Барабашца» яха спектакль юртхошта Варгайоврал совгІа Кизляре, Червленная яхача станице. Шелковской районни культура

ЦІагІа ВаргаГІйгар цар. ХІанз кружока членаш «Свадебное путешествие» яха В. Дьховичне яъъяь пьеса кийчьеи бе, Кастта из пьеса сцена тІа ВаргагІурья Каргалинка юртхошта а района къахьегамхошта а.

Ишгта вІашТехьдьаккхадапар ишгта хІинца дика салаГІара гІулакх ши шу хьалха. Кино хьокхарал совгІа кхы хІама дацар клубе. Хувщаделар из гІулакх Краснодаре культпросветучилище а яьккха Башков Виктор Карпович культура ТІагІа директорралла хьожаваьча дийнаьха деиз. ХІанз кхъегамхоша салоГІардола дерриге хьалаш вІашТехьдьаьхал. Цун керттера бахьан да кулгалхо дика хилар.

В. АХМАТХАНОВ.

ГОРНИКАША УЛЬТИМАТУМ ЕННАЙ

НЬЮ-ЙОРК, 10 декабрь. (ТАСС). Лийца боккха профсоюзни кулгалхой сов чехка муКъабалийта аьнна Пас Эстенсоро правительстага ультиматум еннай Боливе горникий профсоюзо. Профсоюзни кулгалхой муХъбалийтачуьл тІехьаГІа мара лоацаяьча 21 сег, ту дакъье ІаьдалоЬ низаш дар бахьан долаш боллхоша лаьца виъ американски гражданин а муКъазволайтаргаш горнияхий профсоюзо, йоах ультиматум тІа. яхаш хоам бу АПН агентстеа Ла-Паса яхача Боливе столицера.

ИКЭДА ЮХА А

Премьер-министралла хержав

ТОКИО. 9 декабрь. (ТАСС). Парламента лохерча палата пленарни заседане тахан юха а Японе премьер-министралла хержав Икэда. Ше хержа ваьнначуьл тІехьаГІа иу сахьате керда кабинет вІагІйоЛлла волавелар из. Кабинета состав хьакхайкаергьа сарразъа.

ЭРХАРДА КІИЙЛЕ ЯР КХЕРАМ БА

БОНН, 10 декабрь. (ТАСС). ДПА агентстеа беча хоамах, малав ца ховча саго телефон а теха, аьлар, нагахьа санна тІем тІа хало а эша шоай мехка юха цІабьъкхача наха дІадехаш ФРГ канцлера Эрхарда кхочаш ца дойн, герз кхетарга цунна:

Из къамаьл чакхдоалашъеьа а, оарцаГІбьяьнаб Эрхарда кхерам тІакхоачаргбоаца гІулакхаш де.

Джонсон ший советникаша 1964—1965 финансови шера йолча США тІема бюджета проект ювцаш хиннах. Ухх гаргІарча шерашка чакхъяьккха дерхІава ерригача тІема планироване лоархІам а беш йийцаЬ. аьлар Сэлинджера, тІема гІулакхий кердача бюджета проект.

КІАЙЧА ЦІАГІА ХИННА СОВЕЩАНИ

ВАШИНГТОН, 10 декабрь, (ТАСС). Селхан КІайча цІагІа цхьан сахьатен ах сахьатен совещани йир США президента Линдон Джонсона оборона министра Р. Макнамарата, оборона министра заместителана Р. Гилпатрикана, штабий начальникий комитета председателала инаралца М. Тэйлорца, паччахьалкхен секретараша Д. Раскаца, бюджетни бюро директорца К. Городзеваца, къаьстта къамаьл екерамзлен деношца оборона министерстваца Ф. Макнамарага